

دو مدافع حقوق کارگران در معرض خطر شکنجه قرار دارند

۲ بهمن ۱۳۹۷

عفو بین الملل هشدار داده است که دو مدافع حقوق کارگران که به دنبال اطلاع رسانی در خصوص شکنجه و آزارشان در طی بازداشت در آبان و آذر ماه امسال دستگیر شده‌اند، در خطر جدی شکنجه قرار دارند.

اسماعیل بخشی و سپیده قلیان در روز ۳۰ دی ماه در شهر اهواز به صورت خشونت‌آمیزی بازداشت شدند. شواهد حاکی از آن است که این بازداشت اقدامی تلافی‌جویانه بوده است که در پاسخ به اظهارات پیشین این دو تن مبنی بر تحمل شکنجه در زمان بازداشت خود در آبان و آذر ۱۳۹۷ انجام گرفته است، اظهاراتی که واکنش‌های گسترده عمومی را در پی داشته است.

فیلیپ لوتر، مدیر تحقیقات خاورمیانه و شمال آفریقا در عفو بین الملل گفت: «بیم و نگرانی عمیقی وجود دارد که اسماعیل بخشی و سپیده قلیان دوباره در حین بازداشت مورد شکنجه قرار بگیرند. زمان‌بندی بازداشت مجدد آن‌ها نشان می‌دهد که مقامات سعی دارند صدای اعتراض این فعالان را خفه کنند و آن‌ها را به خاطر طرح موضوع شکنجه در زمان بازداشت مورد تنبیه و مجازات قرار دهند. مقامات باید فوراً و بدون قید و شرط این دو فعال را آزاد کنند و تضمین کنند که شکایات آن‌ها درباره شکنجه به صورت مستقل بررسی شده و مسببان به پیشگاه عدالت آورده می‌شوند.»

این دو مدافع حقوق کارگران نخستین بار در ۲۷ آبان ۱۳۹۷ پس از شرکت در یک گردهمایی صلح‌آمیز در برابر فرمانداری شوش بازداشت شدند. آن‌ها در پی دیدار با مقامات برای گفت‌وگو در خصوص دستمزد چند هزار کارگر مجتمع صنعتی نیشکر هفت تپه بودند.

به دنبال آزادی با قید وثیقه در اواخر آذرماه، اسماعیل بخشی و سپیده قلیان جزئیات دلخراش شکنجه‌هایی که به دست پلیس امنیت و وزارت اطلاعات در شوش و اهواز تحمل کرده بودند را با عفو بین الملل در میان گذاشتند. آن‌ها گفتند که پس از دستگیری و در حین بازداشت، به کرات مورد ضرب و جرح قرار گرفتند، به دیوار کوبیده و به زمین پرت شدند و همچنین تحقیر و به شلاق، خشونت جنسی و قتل تهدید شدند.

سپیده قلیان به عفو بین الملل گفته است که در جریان جلسه‌های بازجویی، که از حدود ۱۰ صبح آغاز و غالباً تا پاسی از نیمه شب ادامه می‌یافت، ماموران اطلاعات بارها و بارها به او فحش و دشنام‌های جنسی می‌دادند، وی را «فاحشه» می‌خواندند و به داشتن روابط جنسی با کارگران متهم می‌کردند و تهدید می‌کردند که خانواده‌اش را به قتل «ناموسی» او ترغیب خواهند کرد.

اسماعیل بخشی در روز ۱۴ دی در حساب کاربری اینستاگرام خود نوشت که بلافاصله بعد از بازداشت ماموران «تا سر حد مرگ مرا شکنجه و زیر مشت و لگد گرفتند که تا ۷۲ ساعت در سلولم از جایم نمی‌توانستم تکان بخورم. آنقدر زده بودند که حتی از تاب درد خوابیدن هم برایم زجرآور بود و امروز پس از گذشت تقریباً دو ماه در دنده‌های شکسته‌ام، گوش چپم و بیضه‌ها احساس درد می‌کنم.» او همچنین نوشت که شکنجه‌گران به او و سپیده قلیان «انواع و اقسام فحش‌های رکیک جنسی» را می‌دادند. اسماعیل بخشی در پایان نوشته‌اش محمد علوی، وزیر اطلاعات را برای شرکت در یک مناظره تلویزیونی به چالش کشیده است.

این نوشته‌ها منجر به درگرفتن بحث‌های عمومی در خصوص شیوع شکنجه در زندان‌ها و بازداشتگاه‌های ایران شد. مقامات ابتدا وعده دادند که در خصوص ادعای شکنجه اسماعیل بخشی تحقیقات انجام خواهند داد و گزارشی در رسانه‌های حکومتی از اعزام یک هیات رسمی به استان خوزستان برای انجام تحقیقات منتشر شد. مشاور رئیس جمهور نیز گفت که او دستوری صریح برای بررسی فوری این ادعاها صادر کرده است.

این وعده‌ها اما خیلی زود ثابت شد که توخالی بوده‌اند. تنها چند روز پس از این اظهارات، مقامات بالای حکومتی، از جمله رئیس قوه قضاییه، دادستان کل کشور، رئیس دفتر رئیس جمهوری و دیگران ادعا کردند که ادعای اسماعیل بخشی در خصوص شکنجه کذب است. رئیس دفتر رئیس جمهوری تهدید کرد که وزارت اطلاعات و کل نظام حق دارد که از اسماعیل بخشی به خاطر زیر سوال بردن نظام شکایت کند.

در روز ۲۹ دی، تنها یک روز پیش از بازداشت این دو فعال، صدا و سیما ویدیو «اعترافاتی» را پخش کرد که به گفته اسماعیل بخشی و سپیده قلیان تحت شکنجه و سایر بدرفتاری‌ها گرفته شده بود. در این ویدیو، اسماعیل بخشی و سپیده قلیان به همکاری با گروه‌های مارکسیست و کمونیست خارج از ایران و تلاش برای براندازی نظام سیاسی از طریق سازماندهی اعتصابات و تجمعات کارگری «اعتراف» کرده بودند.

مقامات ایران با اخذ و پخش این اعترافات اجباری به طرز شرم‌آوری حق بازداشت شدگان برای دسترسی به دادرسی عادلانه، از جمله حق سکوت در زمان بازجویی، را نقض کرده‌اند و فعالانی که در جهت دفاع از حقوق کارگران فعالیت می‌کنند را به عنوان «دشمنانی» معرفی کرده‌اند که به دنبال «براندازی» هستند.

فیلیپ لوتر گفت: «اگر مقامات ایران به راستی خواهان آن هستند که شهرت بد خود در زمینه شکنجه را ترمیم کنند، باید برای حصول اطمینان از حفاظت بازداشت‌شدگان در مقابل شکنجه و سایر رفتارهای بی‌رحمانه و غیرانسانی در زمان بازداشت تدابیر موثر ببیند. این تدابیر شامل دسترسی افراد به وکیل از زمان دستگیری و در جریان بازجویی و عدم استناد به اطلاعات به دست آمده از طریق شکنجه در دادگاه است.»

مدیر تحقیقات خاورمیانه و شمال آفریقا در عفو بین‌الملل افزود: «به جای بازداشت کردن کنشگرانی که از شکنجه سخن می‌گویند، مقامات ایرانی باید از ناظران بین‌المللی از جمله گزارش‌گر ویژه سازمان ملل در زمینه حقوق بشر ایران برای انجام تحقیقات مستقل در بازداشت‌گاه‌ها دعوت کنند.»

عفو بین‌الملل همچنین از مقامات ایران خواسته است که قوانین موثری را برای تعریف شکنجه به عنوان یک جرم مشخص در قانون وضع نمایند و نسبت به امضا و تصویب کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها و مجازات‌های ظالمانه، غیرانسانی و ترذیلی اقدام کنند. ایران یکی از ۲۶ کشور باقیمانده در جهان است که هیچ اقدامی برای امضا و تصویب این کنوانسیون انجام نداده است.

اسماعیل بخشی سخنگوی اتحادیه مستقل کارگران در شرکت کشت و صنعت نیشکر هفت‌تپه است. سپیده قلیان یک مدافع جوان حقوق کارگران است که در حمایت از کارگران هفت تپه فعالیت می‌کند. این دو تن در نخستین دوره بازداشت خود، در یکی از بازداشتگاه‌های وزارت اطلاعات در شهر اهواز بدون امکان دسترسی به وکیل نگه داشته شدند و در اواخر آذر ماه به قید وثیقه آزاد شدند.